

شاخص‌ها و الگو مطرح شد ایران مسیر سالمندی را طی می‌کند

روز گذشته نهمین کنفرانس انجمن جمعیت شناسی ایران با حضور رئیس سازمان ثبت احوال کشور، رئیس مرکز آمار ایران و جمعی از مسئولان این حوزه برگزار شد.

روز گذشته نهمین کنفرانس انجمن جمعیت شناسی ایران با حضور رئیس سازمان ثبت احوال کشور، رئیس مرکز آمار ایران و جمعی از مسئولان این حوزه برگزار شد.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از روزنامه ایران، سرمایه انسانی در ایران، آموزش بازار کار، اشتغال، سلامت و مهاجرت از جمله محورهای مهم این نشست بود. رئیس انجمن جمعیت شناسی ایران و دبیر این نشست با اشاره به افزایش تحولات جمعیتی در سال‌های اخیر گفت: ویژگی‌های جمعیتی همراه با تحولات اجتماعی و گسترش تکنولوژی ارتباطات در قرن ۲۱ به تغییر نگرش‌های جوانان و خانواده‌ها در مورد ازدواج و فرزندآوری منجر شده و کاهش باروری و به تبع آن کاهش رشد جمعیت را به دنبال داشته است.

به گفته محمد جلال عباسی شوازی، تداوم کاهش رشد تربیت از یک سو به روند رشد میانسالی و سرخوردگی ساختار سنی منجر شده و از دیگر سو تحولات ساختار سنی نیازهای جدیدی را در حوزه‌های بهداشت، آموزش، مسکن، اشتغال و رفاه ایجاد کرده است.

لزوم توجه به پنجره امنیتی

رئیس مرکز آمار ایران نیز در مراسم افتتاحیه این کنفرانس گفت: قبل از بسته شدن پنجره امنیتی باید از آن استفاده کنید، زیرا بالاخره روزی این پنجره بسته می‌شود. برگزاری این همایش را به فال نیک می‌گیریم چون می‌تواند اتفاقات خوبی را در حوزه سرمایه انسانی به دنبال داشته باشد. جواد حسین زاده در ادامه افزود: نیروی انسانی با آموزش‌های مناسب تبدیل به نیروی انسانی با بهره‌وری بیشتر می‌شود و همین امر می‌تواند عاملی برای ایجاد رشد اقتصادی کشور باشد. در بازار کار در سال‌های اخیر شاهد شاخص‌های خوبی بودیم که شامل پایین آمدن آمار بیکاری جوانان و افزایش اشتغال و همچنین پایین آمدن نرخ بیکاری زنان کشور بود.

همه این آمارها نشان می‌دهد در بازار کار در سال‌های اخیر اتفاقات خوبی رخ داده است. این در حالی است که در رشد اقتصادی نوسان‌هایی داشتیم و نتوانستیم از تغییرات جمعیتی و بهبودهای رخ داده در گسترش حجم اقتصاد بدرستی استفاده کنیم در نتیجه نباید به جمعیت و نیروی کار نگاه تک بعدی داشته باشیم.

متولی ثبت اداری جمعیت کیست؟

رئیس سازمان ثبت احوال کشور نیز در این مراسم گفت: با گذشت بیش از ۵۰ سال از زمان تدوین برنامه عمرانی چهارم در رژیم گذشته و وجود قوانین و رویه‌های اداری مبنی بر تعیین سازمان ثبت احوال به عنوان متولی ثبت اداری جمعیت کشور هنوز عزمی در این زمینه به صورت دقیق و مشخص به مرحله ظهور نرسیده است. حمید رخشان نیا با بیان اینکه این امر یک مسأله است و موضوعی است که زیرساخت‌های آن به کمال رسیده است، افزود: این پنجره، پنجره ارزشمندی است و برای مشاهده مستمر و پویایی جمعیت کشور کارگشا خواهد بود.

علل افزایش نرخ بیکاری در میان تحصیلکرده‌ها

غلامعلی فرجادی نیز در نشست «سرمایه ایرانی: شاخص‌ها و الگو» با تأکید بر اینکه بیکاری یکی از مهم‌ترین چالش‌های اقتصادی کشور است، گفت: طبق اعلام مرکز آمار ایران نرخ بیکاری کشور حدود ۱۱ تا ۱۲ درصد است، این آمار شاید از نظر برخی از کارشناسان نگران‌کننده نباشد، اما زمانی که نرخ بیکاری را با ویژگی‌های جمعیتی بررسی می‌کنیم تازه به تفاوت‌های معناداری بین میانگین نرخ بیکاری بر اساس سن، جنس و تحصیلات دست پیدا می‌کنیم.

این اقتصاددان افزود: درحالی که نرخ بیکاری کل حدود ۱۱ درصد است، این نرخ بین تحصیلکرده‌ها بویژه زنان تحصیلکرده بیش از دو برابر نرخ بیکاری کل است. فرجادی ادامه داد: ما زمانی با مشکل بیکاری تحصیلکرده‌ها مواجه می‌شویم که

میزان ورود به آموزش عالی با بازار کار هماهنگ نیست. بر همین اساس، برای شناسایی علل افزایش نرخ بیکاری در میان تحصیلکرده ها ضروری است بازار آموزش عالی و بازار کار را مورد بررسی قرار دهیم.

به گفته این اقتصاددان، پایین بودن نرخ رشد اقتصادی، کوچک بودن سهم بخش نوین در جذب نیروی انسانی، عدم پیوند مناسب بین ساختار آموزشی و نیروی کار و محدود بودن نقش بخش خصوصی در اشتغال تحصیلکرده ها از علل کمبود تقاضا برای نیروی انسانی تحصیلکرده است. وی عوامل جمعیتی را یکی دیگر از عوامل مؤثر بر کمبود تقاضا برای نیروی انسانی تحصیلکرده دانست و گفت: گسترش عرضه نیروی کار جوانان ۱۸ تا ۲۴ ساله و افزایش نرخ مشارکت زنان تحصیلکرده هم باعث افزایش فشار برای دستیابی به یافتن شغل شده است.

لزوم توجه به مفهوم سرمایه انسانی

اشکان شباک با اشاره به اینکه مفهوم سرمایه انسانی اولین بار توسط آرتور سیسل پیگو در سال ۱۹۲۸ مطرح شد و بعد ها توسط شولتز و گری بکر توسعه یافت، گفت:

شولتز سرمایه انسانی را در ابتدا دانش، مهارت و توانایی افراد شاغل در سازمان تعریف کرد. بعدها در تعریف جامع تری توماس سرمایه انسانی را عملکردها و ظرفیت های افراد یک سازمان تعریف کرد.

عضو هیأت علمی پژوهشکده آمار افزود: یکی از چالش هایی که در بررسی ادبیات پژوهشی سرمایه انسانی به چشم می خورد و زمینه را برای بروز رویکردهای متفاوت در اندازه گیری سرمایه انسانی فراهم ساخته، انتقاد به مبنا قرار دادن مفهوم سرمایه انسانی بر دانش، مهارت و قابلیت های افراد در سازمان و لزوم تأکید بر سرمایه انسانی سطح سازمانی همسنگ با سرمایه سطح فردی است.

به گفته شباک، اندازه گیری سرمایه گذاری انسانی در بستر سیاستگذاری در دو سطح خرد و کلان انجام می شود. در سطح خرد اندازه گیری اهداف سازمانی و در سطح کلان هدف تعیین جایگاه کشورها در بستر توسعه است. شباک افزود: مقدار شاخص سرمایه انسانی با رویکرد بانک جهانی برای ایران برابر با ۰/۵۹ و با رتبه ۷۱ و با رویکرد مجمع جهانی اقتصاد برابر با ۶/۵۴ و رتبه ۱۰۴ است.

از این رو مطالعه و سیاستگذاری سرمایه انسانی در نظام آماری کشور با تکیه بر رویکرد مدرن سازی نظام آماری از دو منظر ایجاد بسترهای لازم در توسعه سرمایه انسانی نظام آماری و مدرن سازی فرایندهای تولید آمارهای رسمی در تولید شاخص سرمایه انسانی باید مورد توجه ویژه قرار گیرد.

ضرورت توجه به آموزش فنی و حرفه ای

محمد جواد صالحی، عضو هیأت علمی مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی با اشاره به اینکه سرمایه انسانی به معنی نهادینه شدن دانش در نیروی کار است، گفت:

آموزش های فنی حرفه ای به دلیل توأم نمودن نظر و عمل توانایی زیادی در ایجاد سرمایه انسانی و تربیت کارگر دارند. وی افزود: نیروی انسانی بر اساس امکانات، مهارت ها دانش و نگرش که از مهارت آموزی کسب کرده باعث افزایش بهره وری می شود که خود نوعی سرمایه انسانی است. به گفته صالحی، سرمایه انسانی دو مفهوم عام و خاص دارد و تمامی آنچه در یک کشور به عنوان سرمایه انسانی شناخته می شود مانند آموزش، بهداشت، تجربه، تغذیه، ورزش، حرفه آموزی و.. گستره سرمایه انسانی است. وی افزود: همچنین منظور از حالت خاص سرمایه انسانی آن بخشی است که نرخ رشد اقتصادی را تشریح می کند. یعنی عمدتاً جنبه اقتصادی سرمایه انسانی مدنظر است و متغیر جایگزین آن نیز معمولاً تحصیلات و تجربه است. عضو هیأت علمی مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی ادامه داد: اقتصاد دانش محور اقتصاد هزاره سوم است. همچنین اقتصادی است که دانش را به طور مؤثر برای توسعه اقتصادی و اجتماعی به کار گیرد. در این نوع اقتصاد دانش مهم ترین منبع و یادگیری مهم ترین فرآیند محسوب می شود.

شاخص های پایین اشتغال در کشور بیانگر اتلاف سرمایه انسانی است

محمد جلال عباسی شوازی، استاد دانشگاه تهران نیز درمورد پویایی جمعیت و سرمایه انسانی و مقایسه ایران با کشورهای منتخب مسلمان گفت: کشورهای مسلمان در دهه های اخیر تغییرات جمعیتی تجربه کردند.

پویایی جمعیت در بیشتر این کشورها منجر به پیدایش ساختار سنی جوان شده است. رئیس انجمن جمعیت شناسی ایران ادامه داد: کشورهای با باروری بالا مانند یمن و افغانستان بیشترین نسبت کودکان را در جمعیت دارند، در حالی که کشورهایی مانند اندونزی و بنگلادش که به باروری سطح جایگزینی نزدیک می شوند، درصد بالایی از جمعیت آنها در سنین جوانی ۱۵ تا ۲۹ سالگی قرار دارند. وی افزود:

ایران طی دو دهه اخیر میزان باروری زیر سطح جایگزینی را تجربه کرده و با ورود به پنجره جمعیتی مسیر سالمندی را طی می کند. شوازی با اشاره به اینکه شاخص های متفاوت و پایین اشتغال بویژه اشتغال زنان تحصیلکرده در ایران بیانگر اتلاف سرمایه انسانی است، ادامه داد: از این رو سیاست های ملی توسعه باید با تأکید بر توسعه انسانی امکان بهره گیری از تحولات و روند های نوظهور جمعیت را در راستای توسعه پایدار برای همه سطوح فراهم کند.